РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ I

Примено: 15. 10. 2010			
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	3768/1		

0705
7РО2010
15.10.10

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (,,Службен весник на Република Македонија" бр. 58/00, 44/02 и 82/08) и член 31 од Законот за основно образование (,,Службен весник на Република Македонија" бр. 103/08, 33/10 и 116/10), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по предметот ***хорна*** за шестгодишното основно музичко образование.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ХОРНА

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, 2010

1. ВОВЕД

Во шестгодишното основно музичко училиште на инструментот хорна можат да се запишат ученици кои наполниле од 9 до 10 години.

Целта на наставата по хорна е на учениците да им се развие љубов кон инструментот и музиката, да се оспособат за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање, естетско и емоционално вреднување на музичките дела поткрепени со музички знаења по однос на нивната содржина и форма. Учениците се обучуваат и стекнуваат знаења, навики и вештини за изведување на музичките дела и се оспособуваат за самостојна работа на инструментот хорна. Наставната програма за хорна е да се оспособи ученикот технички да го совлада инструментот за понатамошно школување во средните и високите музички школи и да се изгради во добар сестран уметник.

Наставата се изведува индивидуално. На крајот на учебната година секој ученик полага годишен испит.

- Неделниот фонд е 2 часа по 30 минути, односно годишен фонд - 72 часа.
- Статус на предметот: задолжителен.

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ХОРНА ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД II –VI одделение

Ученикот/ученичката:

- да ги прошири знаењата за инструментот и неговите карактеристики и изразни можности;
- да објаснува за мелодиско и ритмичко читање и свирење на нотен текст;
- да се приспособува за свирење на дурски и молски скали во една, две и три октави;
- да ги запознае и проширува знаењата за изразните можности на инструментот;
- да се здобие со искуство за свирење на нотен текст со посложена ритмичко-мелодиска и хармонска структура;
- да стекне потребни знаења за правилна стилска интерпретација на музиката;
- да се оспособува за соло, камерно и оркестарско музицирање;
- да развива способности за доживување и изразување на музиката;
- да развива интерес кон инструментот и музиката;
- да го развива музичкиот вкус и критичкото мислење;
- да биде информиран за истакнати музички уметници и творци во земјата и странство;
- да придонесува за збогатување на емоционалниот живот;
- да придонесува за негување на култивиран пријатен тон и чиста интонација;
- да придонесува за формирање на личност со позитивни лични одлики;
- да придонесува за развивање на музичката меморија;
- да придонесува за прифаќање и доживување на убавото во музиката;
- да стекнува љубов кон класичната музика;
- да ја доживее убавината на музиката;
- да формира навика и потреба за посета на концерти, оперско-балетски претстави и други музички приредби;
- да формира работна култура;

- да стекнува сознанија за музичката култура на своето опкружување;
- да ја развива креативноста;
- да препознава нотен текст, музички термини и ознаки;
- да развива способност за прецизно интонирање на тонска висина;
- да знае да репродуцира нотен текст (ритмички и мелодиски);
- да го развива внатрешниот слух;
- да ја развие музичката меморија и вниманието;
- да се запознае со основите на дишењето, зуењето, усна поставка (амбажурот) и дијафрагмата теоретски и практично;
- да стекне самодоверба во изведувањето на музичкиот текст;
- да го открива и почитува сопственото музичко изразување и да го почитува музичкото изразување на другите;
- да се поттикнува за работа во пар и во група;
- да ги разбира и прифаќа правилата на однесувањето во индивидуалните и во колективните музички активности.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО ХОРНА ВО III ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да ги прошири знаењата за инструментот хорна и неговите карактеристики и изразни можности;
- да развива способност за произведување на тон со помош на усник;
- да ја совладува техниката на дишење со помош на дијафрагма;
- да зазема правилно држење на телото при свирењето;
- да се запознае со основите на дишењето, зуењето, усна поставка (амбажурот) и дијафрагмата теоретски и практично;
- да ја запознава техниката на свирење скали во опсег на хорна од **с (мало) до с 3;**
- да ја развива техниката на изведување Атака;
- да ја развие синхронизацијата на прстите, јазикот и дишењето;
- да ја развива способноста за свирење на различните техники на артикулација: легато, стакато, портато, тенуто и др.;
- да развива способност за свирење мелодии и песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да придонесува за негување на култивиран пријатен тон и чиста интонација;
- да развива способност за прецизно интонирање на тонска висина;
- да развива способност за следење интонација од инструмент;
- да развива музичка меморија;
- да покажува интерес за слушање музика, посета на концерти и други приредби;
- да се оспособува за активно, внимателно слушање на музиката;
- да развива чувство за музичка изразност;
- да развива чувство за ритам;
- да развива интерес за изведување на спонтани импровизации на кратки музички мотиви.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Наставен предмет **ХОРНА - III одделение**			
Тема I: **СКАЛИ**			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да ги препознава тоновите во соодветните скали; -да ги демонстрира скалите технички правилно; -да ги презентира основните артикулации стакато, легато, тенуто, маркато и портато; -да ги демонстрира дадените скали напамет; -да ги презентира трозвуците и четворозвуците на соодветните скали.	C-Dur / a-moll G-Dur / e-moll D-Dur / h-moll F-dur / d-moll B-dur/g-moll Es dur/ c-moll	Дурска скала Молска скала Разложени скали Трозвук Разложен трозвук Доминантен септакорд Намален септакорд	**Активност 1** Употреба на скалите во целиот опсег на трубата од с*(мало) најмногу до* ***с3.*** **Активност 2** Користење на скалите заедно со своите трозвуци и четворозвуци. **Активност 3** Употреба на правилниот прсторед за одделни тонови во некои скали. **Активност 4** Од молските скали се користат природна, хармонска и молска скала. Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба.

Тема II - **Технички вежби**			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да се приспособува за техниката на свирење на инструментот; - да се приспособува за контролата на дишењето; -да ги препознава и употребува различните основни артикулации стакато, легато, тенуто, маркато и портато; -да демонстрира свирење на вежби со различни нотни вредности; -да го идентификува чувството за метро- ритмичка пулсација и темпо; -да ги демонстрира дадените вежби во соодветно темпо; -да демонстрира правилна интонација.	- Тонски вежби - Вежби	Артикулација Стакато Маркато Портато Тенуто Легато Метрика Нотни вредности	**Активност 1** Употреба на јазикот како средство за повеќе видови на артикулација. **Активност 2** Користење на метроном. Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба, метод на обиди и грешки.

Тема III Ђ **Етиди**			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да го демонстрира правилно нотниот текст на зададените етиди; -да ја приспособува техниката на свирење на инструментот; -да се приспособува за техничко и мелодиско свирење на инструментот;	- Етиди	Етиди Артикулација Динамика Темпо Техниката	**Активност 1** Користење на етиди со различен карактер. **Активност 2** Користење на метроном. **Активност 3** Употреба на јазикот како

-да го приспособува звукот и интонацијата на инструментот; - да ја приспособува контролата на дишењето; - да ја приспособува синхронизацијата на прстите, јазикот и дишењето; -да ги препознава и употребува различните техники на артикулација на тонот: стакато, легато, тенуто, маркато и портато и др.; -да ги демонстрира дадените етиди во соодветно темпо; -да демонстрира правилна интонација; -да ги демонстрира етидите напамет за развивање на музичката меморија.			средство за повеќе видови на артикулација во етидите. **Активност 4** Слушање етиди. Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба, метод на обиди и грешки.

Тема IV - **Композиции со клавирска придружба**			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се оспособува за заедничко музицирање со клавирска придружба; -да ја објаснува содржината на композицијата; -да го изедначува звукот и интонацијата на инструментот; -да го демонстрира правилно нотниот текст на зададените композиции; -да го презентира уметничкиот израз при интерпретацијата на музичкото дело; -да ги разликува различните стилски карактеристики на зададените музички дела; -да демонстрира прецизност при изведбата на зададените композиции.	Свирење на композиции со клавирска придружба	Корепетиција Пијано	**Активност 1** Анализа на композицијата **Активност 2** Користење на композиции со различен карактер. **Активност 3** Проба со пијано придружба. **Активност 4** Посета на концерти. **Активност 5** Учество на концерти и натпревари. Метод на демонстрација, монолошки метод, дијалошки метод метод на споредба, метод на обиди и грешки.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Со оглед на возраста на учениците, часовите по хорна треба да вклучуваат различни видови на музички активности.

Се препорачува слушање музика во изведба на наставникот (примери од класична музика, композиции за деца од типот на ,,Детски албуми", музика од други стилови и жанрови) и снимена, за воочување на нејзиниот карактер и изразните средства, како и за доживување и совладување на наставните содржини.

Учениците треба да се навикнуваат на свирење по ноти со почитување на сите ознаки (темпо, динамика и др.), со израз и правилно фразирање со чувствување на ритамот.

За пoсликовито претставување на висината на тоновите и нивното попрецизно интонирање да се применува пеење на нотниот текст.

Се препорачува посета на концерти низ целата учебна година, како и слушање на разновидна музика, а особено на композициите кои ќе се исполнуваат.

- *Препораки за користење на годишниот фонд на часови* (ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини):
  - тема I - **Скали**;
  - тема II - **Технички вежби**;
  - тема III - **Етиди**;
  - тема IV - **Композиции со клавирска придружба.**

- *Наставни средства:*
  - инструмент;
  - усник;
  - учебници по избор на наставникот;
  - посета на концерти и други музички манифестации;
  - Интернет, образовни софтвери;
  - списанија;
  - аудио-визуелни средства.

Користена литература (препорака):

Етиди и технички вежби:

Д. Марковиќ – Школа за хорна 1 и 2 дел
Шолар – Школа за хорна 1 и 2 дел.
Д. Гиртл - Школа за хорна 1 и 2 дел.
Копраш – Технички вежби за хорна 1 дел.

Композиции со клавирска придружба:

Збирка композиции за хорна и клавир од различни автори.
Д.Марковиќ – Збирка мали композиции и комади за хорна и клавир.
Г.Б.Перголези - Арија
Ф.Шуберт – Серенада
И дела по слободен избор на наставникот во зависност од напредокот на ученикот.
НАПОМЕНА - Наставникот може во зависност од можностите на детето да го зголеми обемот на програмата.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа.

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

Во текот на наставата редовно се следи развојот на секој ученик. На крајот од годината се организира јавен час отворен за родителите и другите наставници на кој учениците би имале можност да ги претстават активностите застапени во текот на учебната година и своите постигања.

На крајот на учебната година ученикот полага испит со следнава програма:

Скали: Две скали (дурска и молска).
Етиди: 2 етиди од наведената литература, со различен карактер (една мелодиска, една техничка).
Композиции: Една композиција по слободен избор.

- **Оценувањето е описно со краток опис.**

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Целите и задачите на наставнот предмет хорна ќе се реализираат во кабинет за индивидуална настава, опремен со потребните наставни и нагледни средства, според нормативот за музичкото училиште.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа по предметот хорна може да ја изведува лице кое завршило:
- факултет за музичка уметност, студиска програма хорна и стекнат назив дипломиран хорнист.

Наставникот треба да има стекнато педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

Изготвил: работна група формирана со решение бр. 02-1224/1 од 09.04.2010 година,
координатор Анкица Витанова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Контролирал: д-р Насе Кондовски, раководител на одделение во Бирото

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор во Бирото.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КАБИНЕТ НА МИНИСТЕРОТ
Бр. 07-6471/9
15.10. 2010 год.
СКОПЈЕ

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА УТВРДУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот **хорна** за шестгодишното основно музичко образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди:

На ден 15. 10 2010 година
Скопје

Министер

Никола Тодоров